

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Rejonowego w Dębicy z dnia 28 kwietnia 2017r.

W pozwie wniesionym do tut. Sądu powód Ł. M. domagał się zasądzenia od pozwanej (...) SA z siedzibą w W. kwoty 26.632,61 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 27 listopada 2015r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów procesu. Uzasadniając powód wskazał między innymi, że zawarł z pozwaną Umowę (...) z Ubezpieczeniowym Funduszem Kapitałowym ze Składką Regularną M. (...) potwierdzoną polisą numer (...) z dnia 27.11.2012 r. Powód wskazał, że pozostawał w błędnym przekonaniu, iż w przypadku rozwiązania umowy będzie mógł wybrać całość zainwestowanych środków. O tym, że zakupiony przez niego produkt funkcjonuje na innych zasadach dowiedział się w połowie 2015 roku. Do zawarcia umowy doszło na skutek wprowadzenia go w błąd co do treści umowy przez pracownika P. D. wykonującego czynności agencyjne na rzecz pozwanej. Dlatego powód pismem z 23.10.2015 r. uchylił się od skutków prawnych oświadczenia woli. Powód wskazał również, iż postanowienia ogólnych warunków umowy zawierają niedozwolone klauzule umowne.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa wskazując między innymi, iż brak jest powodów do uznania, iż powód został wprowadzony w błąd, albowiem do wniosku o zawarcie umowy oświadczył, iż zapoznał się z treścią ogólnych warunków umowy. Pozwana wskazała również, iż postanowienia umowy i ogólnych warunków umowy nie zawierają niedozwolonych klauzul umownych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny sprawy:

Strony zawarły umowę ubezpieczenia na życie z Ubezpieczeniowym Funduszem Kapitałowym ze Składką Regularną (...) na podstawie wniosku z dnia 23.11.2012 r. Do umowy zastosowanie miały ogólne warunki ubezpieczenia oznaczone jako (...). Umowa została zawarta za pośrednictwem doradcy (...) Sp. Z o.o. sp. K. (obecnie (...) SA) w imieniu której działał P. D.. Podczas spotkania przed zawarciem umowy oprócz powoda i P. D. uczestniczył również J. W.. Przed zawarciem umowy powód nie został poinformowany, że w przypadku rozwiązania umowy przed jej upływem będzie mu potrącona część wpłaconych kwot. Powód podczas spotkania był zainteresowany zawarciem lokaty, jednak doradcy finansowi przekonali go, że może wziąć w pakiecie z tą lokatą również inwestycję na część kwoty którą dysponował, a wówczas oprocentowanie lokaty byłoby wyższe. W trakcie spotkania powód nie został poinformowany, iż zadeklarowana przez niego kwota 12.000,00 złotych jest to kwota, która ma być wpłacana corocznie. Podczas spotkania doradcy finansowi informowali, że umowa jest zawarta na 15 lat, ale powód będzie mógł w każdej chwili z niej zrezygnować, a konsekwencją rezygnacji będzie tylko to, że nie osiągnie dwudziestoprocentowych zysków. P. D. ani J. W. nie informowali powoda o tabeli opłat i prowizji. Spotkanie było chaotyczne, raz wchodził jeden z doradców raz drugi. Powód nie miał możliwości negocjować ogólnych warunków umowy. Dokumenty związane z zawarciem umowy były przedstawione powodowi do podpisania niekompletne, tj. nie zawierały wypełnionych wszystkich pól. Powód o tym, iż umowa przez niego podpisana może zawierać niekorzystne unormowania dowiedział się z przekazów medialnych w połowie 2015 roku. Pismem z dnia 23.10.2015 r. powód uchylił się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu. Powód nie zawierałby umowy, gdyby nie działał w błędzie co do tego, iż musi przez okres 15 lat wpłacać po 12.000,00 złotych rocznie oraz, że w przypadku wcześniejszego rozwiązania umowy będzie mu potrącona znaczna część wpłaconych składek. Powód przy zawieraniu umowy chciał zainwestować środki na krótki okres albowiem planował zakup mieszkania. Liczył się on z kredytem mieszkaniowym więc chciał mieć możliwość odzyskania środków w razie potrzeby. Podczas spotkania doradcy finansowi zapewniali go, że nie będzie miał problemów aby odzyskać pieniądze w razie zerwania umowy. Powód wpłacił łącznie 37.200,00 złotych, zaś pozwana wypłaciła mu 10.336,08 złotych. Procent części bazowej rachunku wypłacany ubezpieczającemu przy umowie zawartej na 15 lat w pierwszych dwóch latach wynosi 2%, w trzecim roku wynosi 20%, w czwartym roku wynosi 30%.

(dowody: polisa – k. 12, informacje – k. 13, wniosek – k. 14-17, pisma – k. 18-20,

24-26, uchylenie się od skutków prawnych – k. 21-23, ogólne warunki umowy – k. 55-65v, zeznania świadka L. M. – k. 126v, 127v, zeznania powoda – k. 128-129).

Dokonując powyższych ustaleń, oparł się Sąd na zgromadzonych w toku postępowania poświadczonych za zgodność z oryginałem, kserokopiach dokumentów prywatnych, albowiem brak było podstaw by kwestionować ich prawdziwość. Dowody z dokumentów prywatnych stanowiły dowód tego, że osoby, które je podpisały, złożyły oświadczenia zawarte w dokumentach (art. 245 k.p.c.).

Sąd uznał zeznania powoda L. M. oraz świadka L. M. za wiarygodne i spójne oraz zgodne z zasadami doświadczenia życiowego. Nie zasługiwały na wiarę zeznania świadków J. W. i P. D.. Świadczenie ci co do tych samych okoliczności zeznawali w sposób sprzeczny. Ponadto ich zeznania były sprzeczne z wiarygodnymi zeznaniami powoda i świadka L. M.. W ocenie Sądu zeznania tych świadków mogły zmierzać do uniknięcia odpowiedzialności za nierzetelne informowanie klienta o sprzedawanym produkcie.

Sąd oddalił wniosek dowodowy powoda o dopuszczenie dowodu z kserokopii dokumentów albowiem niepoświadczana za zgodność z oryginałem kserokopie dokumentów nie może stanowić dowodu w sprawie.

Sąd oddalił wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego aktuarusza albowiem w świetle ustaleń faktycznych dowód ten nie był przydatny do rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Sąd uznał powództwo za zasadne w całości.

W pierwszej kolejności Sąd uznał, iż powód w sposób skuteczny uchylił się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu zgodnie z art. 88 k.c. Zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje, iż reprezentujący przy zawieraniu umowy pozwaną P. D. a także pomagający mu J. W. wywołali u powoda błąd co treści czynności prawnej i z łatwością mogli zauważyć, iż powód działał w błędzie. Powód wykazał, iż w trakcie zawierania umowy nie miał świadomości i nie był informowany odpowiednio, że składka 12.000,00 złotych jest to składka jaką będzie musiał płacić w każdym 15 lat trwania umowy. Powód chciał zainwestować środki z możliwością skorzystania z tych środków w dowolnej chwili. Powód został wprowadzony w błąd co do następstw wcześniejszego wypowiedzenia umowy. Doradcy finansowi wskazywali mu, iż jedyną konsekwencją wcześniejszego wypowiedzenia umowy będzie to, iż nie uzyska planowanych zysków. Powód nie miał świadomości, iż w przypadku wcześniejszego rozwiązania umowy będzie mu potrącone nawet kilkadziesiąt procent z wpłaconych kwot. Doradcy finansowi działający w imieniu powoda w sposób ewidentny wprowadzili powoda w błąd, nie informując go należycie o konsekwencjach wcześniejszego rozwiązania umowy. W ocenie Sądu powód zachował termin roczny do uchylenia się od skutków prawnych złożonego oświadczenia i w sposób przekonujący wskazał, iż dopiero w połowie 2015 roku, z doniesień medialnych, dowiedział się jak niekorzystna dla niego mogła być umowa. Świadomość społeczna faktycznych korzyści z tzw. poliso lokat dopiero w ostatnich latach staje się bardziej pełna wskutek tak orzeczeń sądów powszechnych, jak i Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Sama treść umowy, jej regulaminy i ogólne warunki umowy a także tabele są pisane zawiłym językiem prawnym mogącym budzić wątpliwości w rozumieniu nawet u prawników.

Uchylenie się od skutków oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu lub groźby powoduje nieważność całej czynności prawnej, w której skład wchodzi wadliwe oświadczenie woli. Uchylenie się od skutków oświadczenia woli wywołuje skutki obligacyjne i rzeczowe – automatyczny powrót praw przeniesionych na podstawie czynności prawnej na osoby, które przeniosły te prawa (por. wyr. SN z 24.4.2014 r., III CSK 93/13, Legalis; M. Gutowski, w: Gutowski, Komentarz, t. I, art. 88, Nb 8, s. 617) – komentarz do . Art. 88 KC red. O. 2017, wyd. 16/P. S. L..

Wobec skutecznego uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu przez powoda pozwana zobowiązana była do zwrotu powodowi całości wpłaconych składek. Skoro powód wpłacił kwotę 37.200 zł. a pozwana wypłaciła mu 10.336,08 zł., to do zwrotu pozostała kwota 26.863,92 zł., czyli nieco większa niż kwota żądana pozwem.

Z powyższych względów już tylko dodatkowo należy zauważyć, że powództwo podlegało uwzględnieniu również dlatego, iż ogólne warunki umowy łączącej strony zawierają niedozwolone postanowienia umowne.

Zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne), przy czym zgodnie z § 3 niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny - § 2. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie, a ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje - § 4. Przepisy art. 385¹-385³ k.c. wprowadzają zakaz stosowania niedozwolonych postanowień umownych (klauzul niedozwolonych) w obrocie konsumenckim, który sankcjonowany jest brakiem mocy wiążącej tych klauzul. Przepisy art. 385¹-385³ k.c. znajdują zastosowanie do umów obligacyjnych zawieranych przez przedsiębiorców z konsumentami, z użyciem lub bez użycia wzorców, ale także do klauzul wzorców umownych używanych przy zawieraniu umów (por. wyrok SN z dnia 9 października 2003 r., V CK 277/02, OSNC 2004, nr 11, poz. 184 oraz z dnia 7 grudnia 2006 r., III CSK 266/06, LEX nr 238949).

Wedle orzecznictwa Sądu Najwyższego, "rażące naruszenie interesów konsumenta" w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast "działanie wbrew dobrym obyczajom" w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku. Obie wskazane w tym przepisie formuły prawne służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają określone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków konsumenta (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, (...) 2005, nr 11, s. 13).

W niniejszej sprawie ustalono, iż postanowienia Ogólnych Warunków Ubezpieczenia na Życie z Ubezpieczeniowym Funduszem Kapitałowymi ze Składką Regularną (...) ((...)), nie zostały uzgodnione z powodem, a jedynie stanowiły wzorzec umowy zaproponowany konsumentowi przez przedsiębiorcę i opracowany przed zawarciem umowy. Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego powód nie miał możliwości negocjacji warunków umowy, a zatem na jej treść nie miał realnego wpływu. Wzorce takie są zwykle opracowywane w oderwaniu od konkretnego stosunku umownego i w sposób jednolity określają treść przyszłych umów. Już sama nazwa załącznika do polisy jakim są warunki ubezpieczenia „ogólne warunki ubezpieczenia (...)” świadczy o tym, że ich treść nie jest ustalana każdorazowo z konsumentem przy zawieraniu umowy ubezpieczenia na życie, a stosowane są przy zawieraniu przyszłej, nieoznaczonej co do liczby umów. Nie ma znaczenia zatem fakt, iż konsument wyraża zgodę na postanowienia ogólnych warunków umowy przez złożenie podpisu pod wnioskiem o jej zawarcie, albowiem cały mechanizm uznawania klauzul za niedozwolone odnosi się bowiem do tych klauzul, na które konsument co prawda wyraził formalnie zgodę, ale faktycznie na ich treść nie miał żadnego wpływu, gdyż nie były one przedmiotem indywidualnych negocjacji.

Celem umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym ze składką podstawową jest systematyczne i długotrwałe oszczędzanie z zamiarem zabezpieczenia bliskich ubezpieczonego w razie jego śmierci lub zabezpieczenia samego ubezpieczającego w razie osiągnięcia przez niego wieku emerytalnego. A zatem do głównych świadczeń stron w takowej umowie, o których mowa w art. 385¹ § 2 k.c., będzie należało po stronie konsumenta regularne opłacanie składek, których wysokość określona zostaje we wniosku o zawarcie umowy, zaś po stronie przedsiębiorcy spełnienie przez ubezpieczyciela danego świadczenia w przypadku ziszczenia się określonego w umowie zdarzenia ubezpieczeniowego.

Rażąco niski procent Części Bazowej Rachunku wypłacany Ubezpieczającemu w związku z wypłatą Świadczenia Wykupu określony w § 23 ogólnych warunków (k. 62) oraz w pkt. 15 załącznika nr 1 do ogólnych warunków umowy (k. 65v). na charakter opłaty likwidacyjnej, którą należy traktować jako li tylko świadczenie uboczne wobec w/w świadczeń głównych. Takie ukształtowanie obowiązku nałożonego na konsumenta jest niezgodne z dobrymi obyczajami, wymagającymi lojalności przedsiębiorcy wobec konsumenta oraz jasnych i przejrzystych postanowień umownych bez zatajania jakichkolwiek okoliczności wpływających na ekonomiczną sytuację konsumenta w razie zawarcia umowy. Zakwestionowane przez powoda postanowienia umowne dotyczące procentu Części Bazowej Rachunku wypłacany Ubezpieczającemu w związku z wypłata Świadczenia Wykupu, umożliwia pozwanej potrącenia kwoty pochłaniającej znaczne środki zgromadzone na rachunku powoda, bez względu na wysokość uiszczanej składki i wartości zgromadzonych na rachunku środków. Rażąco narusza to interes konsumenta i jest wyrazem nierówności stron tego stosunku zobowiązaniowego, jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i stanowi przeniesienie na powoda jako konsumenta ryzyka prowadzenia działalności gospodarczej przez stronę pozwaną, która w chwili obecnej funkcjonuje jako potężny przedsiębiorca o znacznym kapitale zakładowym i ugruntowanej pozycji na rynku. W sposób oczywisty takie ukształtowanie stosunku umownego między stronami narusza równowagę stron umowy, nierównomiernie rozkładając uprawnienia i obowiązki między stronami. W tych okolicznościach wskazywanie przez pozwaną, iż dopisała ona do rachunku powoda kwotę 2400 zł z własnych środków, co wobec objęcia żądaniem pozwu również tej kwoty, ma stanowić nadużycie prawa, jest oczywiście nietrafne. To działania pozwanej, powołującej się na zapisy umowy i warunków ogólnych umowy zawierających niedozwolone klauzule umowne i rażąco niekorzystne postanowienia dla powoda, można traktować jako nadużycie prawa. Powód wpłacił przez cały czas trwania umowy łącznie kwotę 37.200 zł. a pozwana wypłaciła mu po trzech latach trwania umowy i dysponowania środkami powoda, kwotę 10.336,08zł. Wobec powyższego, Sąd podzielając jednoznaczne stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z 18 grudnia 2013r. ICSK 149/13, iż postanowienie ogólnych warunków umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, przewidujące, że w razie wypowiedzenia umowy przez ubezpieczającego przed upływem 10 lat od daty zawarcia umowy, ubezpieczyciel pobiera opłatę likwidacyjną powodującą utratę wszystkich lub znacznej części zgromadzonych na rachunku ubezpieczającego środków finansowych, rażąco narusza interesy konsumenta i stanowi niedozwolone postanowienie umowne w świetle art. 385¹ zdanie pierwsze k.c., uznał za zasadny zarzut zastosowania przez pozwaną niedozwolonych klauzul umownych.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w pkt II wyroku na podstawie art. 98 k.p.c. na koszty te złożyła się opłata od pozwu w kwocie 1860 zł, koszty reprezentacji powoda przez profesjonalnego pełnomocnika w kwocie 4800,00 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł. Wynagrodzenie dla profesjonalnego pełnomocnika zostało ustalone na podstawie § 2 ust. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015.1804).

W pkt. III wyroku nakazano ściągnąć od pozwanego wydatku w postaci z zwrotu kosztów dojazdu świadka.

ZARZĄDZENIE

1. odnotować uzasadnienie,
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanej;
3. sporządzić kserokopię wyroku, uzasadnienia oraz kart 55- 65v i przesłać do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w W. celem rozważenia możliwości przeprowadzenia postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,
4. kal. 2 tygodnie lub z wpływem,
5. po prawomocności skierować do ściągnięcia .

17 maja 2017r. SSR Grzegorz Barnak